

Stanovisko k ukládání pokut za přestupky podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek (tzv. „protikuřácký zákon“) v případě opakovaného spáchání přestupku ve světle přitěžující okolnosti podle § 40 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky

Ministerstvo zdravotnictví obdrželo dotazy ke správnímu trestání v případě opakovaně spáchaného přestupku podle zákona č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, s přihlédnutím k přitěžující okolnosti dle § 40 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky¹.

Dotaz zněl, jak chápat opakování přestupku [např. podle § 35 odst. 1 písm. e)² nebo písm. j)³ zákona č.65/2017 Sb.], tedy zda se jedná o 2 přestupky téhož zákona. Např. pokud se pachatel dopustil prvního přestupku před 6 měsíci, přestupek byl pravomocně projednán a zapsán do evidence přestupů. Nyní se tatáž osoba dopustila druhého přestupku. Je na místě přihlížet k prvnímu přestupku podle stejného zákona jako k přitěžující okolnosti?

V návaznosti na uvedené shora byl dotaz rozveden podrobněji, a to:

a) Pokud se pachatel přestupku podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v *nedávné minulosti* dopustil přestupku, ale jiného druhu – v jiné oblasti veřejné správy, je toto bráno jako přitěžující okolnost? Co je nedávná minulost?

b) Pokud je pachatel přestupku podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek fyzická podnikající osoba nebo právnická osoba, zda lze z důvodu

---

¹ Jako k přitěžující okolnosti se přihlédne zejména k tomu, že pachatel c) spáchal přestupek opakovaně.

² Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že kouří na místě, na němž je kouření zakázáno podle § 8 odst. 1.

³ Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 11 odst. 5 prodá nebo podá alkoholický nápoj osobě mladší 18 let.

zohlednění polehčujících/přitěžujících okolností zohlednit přestupek spáchaný podle jiného zákona, jestliže se o něm správní orgán dozví?

Odpovědi na obě otázky jsou formulovány zvlášť, ale ve své podstatě se prolínají⁴.

K první otázce:

Ano, ke stejnému nebo jinému přestupku spáchanému podle téhož zákona, pro který byl pachatel již pravomocně potrestán a tato skutečnost je správnímu orgánu známa z úřední činnosti, správní orgán přihlíží jako k recidivě (tu lze rozlišovat jako stejnorodou a nestejnorodou – podle toho, zda se jedná o stejný přestupek či ne). Dále je třeba posoudit, po jak dlouhou dobu lze k tomuto předchozímu přestupku přihlížet? Jinými slovy, když zákon o odpovědnosti za přestupky neupravuje, oproti trestnímu zákoníku, institut zahlazení, jak časově omezit recidivu, aby pachatel nebyl trestán ve správním trestním řízení jako recidivista ještě po mnoha letech?

Dle rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky Liberec, ze dne 3. května 2013, č. j. 60 A 1/2013 – 49, na který dále odkazuje Nejvyšší správní soud (např. v rozsudku ze dne 6. září 2018, č. j. 7 As 86/2018), je nutné institut zahlazení odsouzení podle § 105 a násl. zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, resp. zákonnou fikci, že se na dotyčného hledí, jako by nebyl odsouzen, **analogicky aplikovat ve prospěch obviněného i při ukládání správních trestů v přestupkovém řízení**, neboť opačný postup by vedl k přísnějšímu přístupu k obviněnému v rámci přestupkového řízení než k obviněnému v řízení trestním. Dále tento soud vyslovil, že správním orgánům nic nebrání v tom, aby ke skutečnosti, že obviněný z přestupku v minulosti spáchal obdobné či další přestupky (nebo správní delikty), za něž mu byly pravomocně uloženy v přestupkovém řízení správní tresty, **přihlédly při hodnocení osoby pachatele a z takových okolností vyvodily příslušné závěry, pokud jde o sklony pachatele porušovat právní předpisy v dané oblasti**. Podmínkou pro „zahlazení odsouzení“ v přestupkovém řízení, kdy byla pachateli přestupku pravomocně uložena pokuta, pak má být vedení řádného života po dobu

---

⁴ Toto metodické stanovisko se nevztahuje pouze na správní trestání podle zákona o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ale jeho použití lze vztáhnout i na správní trestání podle dalších rezortních předpisů.

jednoho roku po výkonu tohoto správního trestu. Trestní zákoník se však vztahuje pouze na situace, kdy jsou pachateli trestných činů fyzické osoby nebo fyzické podnikající osoby.

Pokud jde o pachatele právnickou osobu a možnou recidivu, je nutné postupovat analogicky nikoli s trestním zákoníkem, ale se zákonem č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „zákon o trestní odpovědnosti právnických osob“). Dle § 27 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob se na odsouzenou právnickou osobu hledí, jako by nebyla odsouzena, jestliže od právní moci odsuzujícího rozsudku uplynula doba uvedená v § 24 tohoto zákona, který upravuje doby promlčení výkonu trestu. Analogicky lze tedy shledat, že se na právnickou osobu hledí, jako by nebyla pravomocně shledána odpovědnou za přestupek (nebo správní delikt), pokud od právní moci pravomocného rozhodnutí uplynula taková doba, po jejímž uplynutí ode dne spáchání přestupku nebo započetí přestupkového jednání by nebylo možné přestupek projednat – promlčecí doba dle § 30 zákona o odpovědnosti za přestupky. K otázce zahlazení potrestání pachatele v oblasti medicínského práva se vyjádřil Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 30. listopadu 2020, č.j. 31 A 29/2019 – 42, v němž konstatoval: K samotnému zahlazení odsouzení krajský soud konstatuje, že analogická aplikace tohoto institutu trestního práva je přípustná i v případě správního trestání (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. července 2017, č. j. 2 As 323/2016-45). Ustanovení § 27 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob, ve znění účinném k okamžiku rozhodování žalovaného upraveno, že po uplynutí doby stanovené pro promlčení se na odsouzenou právnickou osobu hledí, jako by nebyla odsouzena. Promlčecí doba byla stanovena zákonem o zdravotních službách jako tříletá. V případě právnických osob pak nedochází k přerušení ani stavění promlčecí doby žádnými okolnostmi. Tato začíná plynout od právní moci rozhodnutí, kterým byl žalobce shledán vinným ze správního deliktu, tedy od 4. července 2015 (srov. PÚRY, František. In ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, (§ 27) s. 542-543). Z uvedeného je zřejmé, že k zahlazení předchozího trestu žalobce došlo 4. července 2018. Při řešení otázky rozhodného okamžiku pro posouzení, kdy může být na zahlazené odsouzení hleděno jako na přitěžující okolnost, vycházel krajský soud z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. ledna 2013, sp. zn. 8 Tdo 1311/2012, ve kterém uvedl: „*Jestliže v době rozhodování soudu o trestném činu krádeže podle § 205 tr. zákoníku je*

dřívější odsouzení pachatele, které je formálním znakem tohoto činu, již zahlazeno nebo o něm z jiného důvodu platí fikce neodsouzení, pak toto odsouzení nemůže naplnit zákonem požadovaný znak zpětnosti podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, byť v době spáchání činu ještě zahlazeno nebylo, ani o něm neplatila fikce neodsouzení (k tomu přiměřeně č. 25/1999-I. Sb. rozh. tr.).

K otázce č. 2:

Bezesporu lze zohlednit jako přítěžující okolnost skutečnost, že pachatel se stejného přestupku dopustil dříve a jde o jeho opakování. Zejména pokud by někdo spáchal zcela stejný přestupek (stejnou skutkovou podstatu) znovu. Zohlednit však lze i (jakýkoliv) jiný přestupek podle téhož zákona, shodně jako jiný přestupek podle jiného zákona, k němuž je věcně příslušný shodný správní orgán. Vyloučit však nelze ani zohlednění jiných přestupků, k nimž jsou věcně příslušné jiné správní orgány. Zde však nastává praktický problém stran jejich **zjistitelnosti**. Ministerstvo zdravotnictví má proto za to, že obecně jakékoliv dřívější přestupkové jednání, resp. odsouzení, je přítěžující okolností, ovšem s patřičným zohledněním možného zahlazení – viz výše. Správní orgán by měl, pokud jsou mu tyto skutečnosti známy, přihlédnout k předchozím “aktuálním” (nezahlazeným) pravomocným “odsouzením” za přestupek, lhostejno, zda podle téhož či jiného zákona. Stále se totiž jedná o přestupek.

Pokud je recidiva znakem kvalifikované skutkové podstaty, již ji nelze uplatnit znovu jako přítěžující okolnost, nebo jinou okolnost při zvažování druhu a výměry správního trestu, neboť by tím došlo k porušení zásady zákazu dvojího přičítání (jedna negativní skutečnost by se použila vícekrát).

Mgr. Jan Bačina v. r.
ředitel právního odboru

Stanovisko č.j. MZDR 2433/2021-1/PRO ze dne 20. ledna 2021 vychází z platné právní úpravy ke dni 20. ledna 2021.